

รายงานสืบเนื่อง

การประชุมวิชาการระดับชาติ

เครือข่ายด้านการจัดการชุมชน

27 กุมภาพันธ์ 2563

เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 5

ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

กำหนดการ

โครงการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 5
วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563
ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

- 08.00-08.30 น. ลงทะเบียน
- 08.30-08.45 น. ชมวิดีโอทัศน์แนะนำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- 08.45-09.00 น. พิธีเปิด
กล่าวรายงาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม
คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- 09.00-09.15 น. กล่าวเปิดงาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพจน์ โกวิทยา
รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- 09.15-10.45 น. การเสวนา เรื่อง “ผู้ประกอบการสังคม นวัตกรรมสังคม การเปลี่ยนแปลงสังคมไป
ในทิศทางที่ดีขึ้น”
โดย ดร.ณัฐพงศ์ นิธิอุทัย คุณวิชาญ ช่วยชูใจ คุณเกรียงไกร คมขำ
- 10.45-11.00 น. รับประทานอาหารว่าง
- 11.00-12.00 น. การนำเสนอผลงานทางวิชาการของตัวแทนนักศึกษาระดับปริญญาตรี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา นักวิชาการและนักวิจัยทั่วไป
- 12.00-13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00-14.30 น. การนำเสนอผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
- 14.30-14.45 น. รับประทานอาหารว่าง
- 14.45-16.30 น. การนำเสนอผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (ต่อ)
- 17.00 น. พิธีปิด
กล่าวปิดงาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอมอร เจียรมาศ
ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชุมชนศึกษา
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

รายชื่อกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ โครงการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายด้านการจัดการชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 5

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ปรีชา วงศ์ทิพย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา พุฒजर	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญาสุทธินันท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ สังข์รัตน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.บุษกร โกมลตรี	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ดร.จตุพร เพชรบูรณ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ปรีชา วงศ์ทิพย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร วิศวะกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ ศิริรัมย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสุดา ภูสว่าง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.ปรีวิทย์ ไทยาชีวะ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศราพร พรหมนิมิตกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชื่น อัครคะฉนิชชา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา พุฒजर	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรรรยา ธรรมอภิพล	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรินทร์ เทวตา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ดร.สุนี คำนวลศิลป์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์รชกร วชิรสีโรดม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์วันชัย เจือบุญ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เทพสิงห์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญาสุทธินันท์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ สังข์รัตน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ดร.บุษกร โกมลตรี
ดร.จตุพร เพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ (ต่อ)

ผลกระทบจากตลาดโดยกีที่มีต่อชุมชนวระเดช อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ธนโชติ พงศกรรุ่งโรจน์ และ ทิพย์สุดา พุฒจร	321
การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พิมพ์ศรี สุวรรณ ยูทชัย จันท์แก้ว อีระเมธ วรรณกลัด และ ยูทชาน ดิสกุล	331
การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาถนนคนเดินตลาดเก่า เมืองปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิรสรา สุดดี ศิริลักษณ์ ลีเนหะ และ เกศราพร พรหมนิมิตกุล	351
ศักยภาพการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ อัญกร ชูจันทร์ และ ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว	363
ห้องประชุมบุหงาส่าหรี อาคารบริหารชั้น 2 คณะศิลปศาสตร์	
แนวทางการส่งเสริมด้านสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สุภาวิตา ทับสี และ วันชัย เจือบุญ	373
แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทอม อำเภอ บางกล้า จังหวัดสงขลา วงศธร เล็กคิลา คมกฤษณ์ อุไรรัตน์ เจตพล มโนธรา ชลิวรรณ ขอบธรรม และ เอมอร เจียรมาศ	385
สูงวัย มีสุข : ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขของผู้สูงอายุบ้านต้นแห่นหลวง ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ กมลลักษณ์ แสนพรม รติมา สุขชาติ และ ปรีชา วงศ์ทิพย์	397
ความคาดหวังของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพ หมู่ที่ 5 ตำบลบางโหนด อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ธารารัตน์ ฐิติพิสุทธิพงศ์ และ วันชัย เจือบุญ	407
การอบรมเชิงปฏิบัติการต่อความรู้ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลของครูและผู้ดูแลโรงเรียนบ้านปางแดง ตำบล ป่าเมียง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ กฤตพร สุดสงวน มุนินทร์ ทาแกง และ อรยา พรเอี่ยมมงคล	415
สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ กรณีศึกษาพื้นที่เขตบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร วัลย์ทิพย์ พวงทอง	425
ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับการแข่งเรือในงานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร พิมพ์พรรณ วงศ์ทวี อาภัสสระา ถนนแก้ว และ สุนี คำนวลศิลป์	437
ความเชื่อและพิธีกรรมของประชาชนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีต่อการเสี่ยงโชคกลาง กรณีศึกษาวัดตะเคียน จังหวัด นนทบุรี ธนวัตร จารุพงศ์จิตรัตน์	449
กระบวนการรักษาโรคของหมอพื้นบ้านในชุมชนบ้านห้วยหินดำ ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัด สุพรรณบุรี กัญญารัตน์ ทวีบุตร และ นรินทร์ สังข์รักษา	457
ภูมิปัญญาการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพัสดร์ กรณีศึกษาร้านไหมพัสดร์ อำเภอด่านช้าง จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ธนพร กัลยา นิตยา กุลศรี และ สุนี คำนวลศิลป์	469

Management of Cultural Tourism: A Case Study of Pranburi Old Market Walking Street, Pranburi District, Prachuap Khiri Khan Province

Rawisara Suddee¹

Siriluk Sinaha²

Kesaraporn Phomnimittkul³

ABSTRACT

The objective of this study is to study the history, living, culture, and traditions of the old market walking street in Pranburi to study the management of cultural tourism, the old market walking street in the city of Pranburi with qualitative research, in-depth interviews with 13 entrepreneurs or professionals involved in cultural tourism management. Data were used to synthesize and analyze the content.

The study found that the old market walking street in Pranburi still has a traditional way of life with a simple lifestyle. Tourism is linked and involved in the lifestyle and culture of the old market area of Pranburi, which makes this area a cultural walking street that expresses the way of life. This area is a unique attraction for tourists to visit. When there is a tour, the management of the old market walking street in Pranburi is processed consists of several steps. There is planning systematically focusing on conservation, develop and regulations to control the walking street conforms to the planned pattern systematically.

Keywords: Cultural Tourist Sites, Old Market Walking Street

¹⁻² B.A. Student, Community Management Program, Faculty of Management Science, Silpakorn University

³ Asst. Prof. Dr., Community Management Program, Faculty of Management Science, Silpakorn University

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ถนนคนเดินตลาดเก่า เมืองปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

รวิสร่า สุดดี¹

ศิริลักษณ์ สีนะ²

เกศราพร พรหมนิมิตกุล³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี และเพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ประกอบการหรือผู้มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 13 คน นำข้อมูลทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีนั้นยังคงมีวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ยังคงปฏิบัติอยู่สืบทอดต่อกันมา มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย มีการท่องเที่ยวเข้ามาเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีนั้นทำให้พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นถนนคนเดินสายวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของพื้นที่แห่งนี้ล้วนเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม และเมื่อมีการท่องเที่ยวสิ่งๆที่ตามมาคือการจัดการซึ่งการจัดการของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ มีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบที่เน้นการอนุรักษ์ พัฒนาและกฎระเบียบต่างๆในการควบคุมจนนำมาสู่การจัดการเพื่อให้ถนนคนเดินเป็นไปตามรูปแบบ การวางแผนและการทำกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบ การประชาสัมพันธ์ การจัดการงบประมาณและผลประโยชน์ สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมที่ได้วางไว้อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ถนนคนเดินตลาดเก่า

¹⁻² นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เข้ามามีบทบาทและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศไทย จะเห็นว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมาภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในไทยกลายเป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ นิคม จารุมณี (2544) การเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก จนเกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลายและปัจจุบันตระหนักถึงความสำคัญของศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ที่รวมกันจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมความตื่นตัวทางวัฒนธรรมประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่เป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไว (2561) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเข้ามามีบทบาทในหลายประเทศซึ่งนอกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะเป็นรายได้หลักที่เข้าสู่ประเทศและนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจแล้วการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือที่สืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

อำเภอปราณบุรี เป็นอีกหนึ่งอำเภอที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวมีความสำคัญทางวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีต ความน่าดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปราณบุรีที่มีความหลากหลาย มีวิถีชีวิต มีเรื่องราว มีขนบธรรมเนียมประเพณี มีวัฒนธรรม การแต่งกาย ภาษา ความเชื่อ และความผูกพันในระบบเครือญาติ มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคมนับเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งของการท่องเที่ยว

ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความน่าสนใจด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์จนทำให้เกิดการพัฒนาจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมของชุมชนเมืองเก่าที่กำลังจะสูญหายและบุคคลรุ่นหลังไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมเพื่อสืบทอดวิถีชีวิต วัฒนธรรม จึงนำมาสู่การศึกษาความเป็นมาของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีและได้เข้าใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ปฏิบัติสืบทอดกันอย่างรู้คุณค่า ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมในปัจจุบัน รวมถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวบ้านชุมชนเมืองเก่า ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการให้กับผู้บริหารตลาด ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ประชาชนในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครอบคลุมทุกด้านจนไปสู่ความยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี
2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาโดยใช้วิธีการเจาะจง (purposive sampling) เลือกจากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชมรมอนุรักษ์ตลาดเก่าเมืองปราณบุรี ผู้ค้าขายในถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีและชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี รวมทั้งหมด 13 คน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ คือ ศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี สร้างเครื่องมือในการศึกษาเบื้องต้นนำเสนอเครื่องมือในการศึกษากับกับอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาและการใช้ถ้อยคำ ซึ่งได้เครื่องมือในการศึกษา และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

1. การเก็บแบบข้อมูลปฐมภูมิ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยจำนวน 13 คน เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้อย่างเพียงพอ ได้แก่ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชมรมอนุรักษ์ตลาดเก่าเมืองปราณบุรี ผู้ค้าขายในถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี กำหนดเกณฑ์การเลือก ใช้การเลือกแบบเจาะจงและผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่อช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบไปด้วย

1) สมุดบันทึกข้อมูลในการลงภาคสนาม (Field Notebook) ใช้บันทึกชื่อผู้ให้ข้อมูล สถานที่ทำงาน เพศ อายุ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ เพื่อใช้ในการอ้างอิงและนำข้อมูลที่จดไว้มาวิเคราะห์ต่อไป

2) เครื่องบันทึกเสียง (Recorder) ใช้บันทึกเสียงสัมภาษณ์จากการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้สัมภาษณ์ โดยนำมาใช้ร่วมกับสมุดบันทึกเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก หรือแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แนวคำถามสัมภาษณ์แบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างละเอียดเท่าที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการ

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ข้อมูลเกี่ยวกับถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี แหล่งข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วทั้งเอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ และนำไปสู่การตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีแบบสามเส้า (Triangulation technique) เป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้มา มีความถูกต้องและเชื่อถือหรือไม่เพื่อให้ข้อมูลที่ได้อามา มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือซึ่งจะส่งผลต่อการประมวลวิเคราะห์และสรุปผลต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษานี้มีผลการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี จึงสามารถรวบรวมข้อมูลและสรุปประเด็นในด้านประวัติวิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี ดังนี้

1.1 ด้านประวัติ

เมืองปราณบุรีปรากฏในหลักฐานจดหมายเหตุพงศาวดาร การบันทึกการเดินทางการค้าสมัยโบราณและพงศาวดารหลักฐานในกฎหมายตราสามดวงซึ่งสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ในปี พ.ศ. 2436 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอจากตำบลบ้านเมืองเก่าไปตั้งที่ทำการอยู่ที่ปากน้ำปราณ และในปี พ.ศ. 2521 รัฐบาลได้ย้ายที่ว่าการอำเภอปราณบุรีออกไปอยู่ริมฝั่ง เพชรเกษม ทำให้มีการอพยพของผู้นอกออกไปข้างนอกกิจการร้านค้าธุรกิจต่าง ๆ ออกไปอยู่ข้างนอกทั้งหมด บ้านเมืองเดิมจึงเงียบเหงาเศรษฐกิจไม่ดี ครูวิลาศ แต่งเกตุ ประธานชมรมอนุรักษ์ตลาดเมืองเก่าปราณบุรีเห็นถึงความล่มสลายของความเป็นตัวตนของเมืองเก่า อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ครูวิลาศจึงคิดว่าจะต้องพลิกฟื้นความเจริญให้กลับคืนมาอย่างชุมชนเมืองเก่าด้วยความเสียสละที่บริเวณนี้เป็นเมืองเก่าโดยการดึงนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ครูวิลาศจึงชักชวนเพื่อนฝูง คนรู้จักกันบ๊อ ชาวบ้านตลาดสองชุมชนคือชุมชนเมืองเก่าและชุมชนเมืองปราณ เพื่อทำการประชุมตกลงกันได้เสนอโครงการผ่านเทศบาลปราณบุรีจึงเกิดเป็นชมรมอนุรักษ์ตลาดเก่าเมืองปราณบุรีและได้เปิดตลาดถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้นมาจนบัดนี้ครบเป็นเวลา 10 ปี เป็นเมืองท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์แสดงให้เห็นถึงตัวตนความดั้งเดิม ความเก่าแก่ รวมไปถึงเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์สามารถเล่าขานได้ (วิลาศ แต่งเกตุ, 2562)

ปัจจุบันถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในรูปแบบถนนคนเดินตลาดเก่าที่รักษาสภาพความเป็นตลาดเก่าไว้เป็นอย่างดีซึ่งได้จัดให้มีถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีในทุกๆวันเสาร์ตั้งแต่เวลา 15.00-21.00 น. ร้านค้าต่าง ๆ ในบริเวณถนนคนเดินนั้นมีทั้งร้านแบบโบราณ มีทั้งรถเข็นทั้งแผงลอยและร้านที่อยู่ในตัวอาคาร ร้านขายของที่ระลึกที่มีทั้งสินค้ามือหนึ่ง มือสอง ร้านขายของโชว์ห่วยแบบดั้งเดิม ร้านของสะสม ของแต่งบ้าน ของเล่นเครื่องประดับ และร้านค้าขายอาหารจำนวนมากตลอดทางเดินเพื่อให้ผู้มาเยือนสัมผัสได้ถึงบรรยากาศและย้อนยุคกลับสู่ตลาดโบราณในรูปแบบของความเป็นไทยตามวิถีชาวบ้านแบบดั้งเดิม

1.2 ด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

ในอดีตก่อนจะมาเป็นถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีเคยเป็นตลาดแบกะดินขนาดใหญ่ มีการขายของแบบนำใบตองรองพื้นและวางของขายแบบวิถีชาวบ้านซึ่งขายของกันทุกวัน โคน จนเมื่อมีการตัดถนนเพชรเกษมผ่านอำเภอปราณบุรีย้ายที่ว่าการอำเภอชุมชนเมืองเก่าเกิดความซบเซาจึงเกิดการพลิกฟื้นชุมชนโดยการมีถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีเพื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงอนุรักษ์ความดั้งเดิมวัฒนธรรมต่าง ๆ ของคนที่นี่ ทั้งมีการค้าขายที่เป็นการปูเสื่อไ้ขายของจะต้องไม่เก็นเข้าเพื่อให้ได้ความดั้งเดิมของคนสมัยก่อนของชาวบ้านชุมชนเมืองเก่า

จากการสัมภาษณ์และการสังเกต ผู้ศึกษาสามารถรวบรวมข้อมูลและสรุปประเด็นแสดงให้เห็นในด้านวัฒนธรรมของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี ดังนี้

1.2.1 ด้านวิถีชีวิต ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีต่างมาจากหลากหลายที่ ไม่ว่าจะเป็นจังหวัดอื่น ๆ หรือคนจีนที่อพยพมาเมืองปราณตั้งแต่สมัยก่อน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ทำไร่ เนื่องจากเมืองปราณเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำปราณบุรีไหลผ่านมีความเหมาะสมกับการทำการเกษตรกรรม เช่น ไร่อ้อย ไร่นา ไร่สับปะรด สวนมะม่วง ปัจจุบันคนที่อาศัยอยู่บริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีจะเป็นผู้อาวุโส ดำรงชีวิตอยู่กับแบบเครือญาติเนื่องจากบริเวณรอบเป็นบ้านญาติพี่น้องกัน ทำให้มีเอกลักษณ์ในการดำรงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายอยู่กันอย่างสงบมีอุปนิสัยยิ้มแย้มแจ่มใส โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจ

1.2.2 ด้านที่อยู่อาศัย ลักษณะที่อยู่อาศัยนั้นเป็นบ้านไม้ห้องแถวสองชั้นติด ๆ กันลักษณะของบ้านเป็นบ้านไม้สองชั้นประตูบานเพ็ชรมีระเบียงบนชั้นสองหลังคาทรงกังหันลมมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและยังคงความดั้งเดิมไว้ ลักษณะของบ้านดังกล่าวชี้ชัดให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนโบราณทั้งช่างปลูกบ้านและช่างออกแบบที่ปลูกบ้านเพื่อนประโยชน์และความต้องการใช้สอยและแก้ปัญหาของผู้อยู่อาศัยเป็นแบบบ้านที่สวยงามมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

1.2.3 ด้านภาษา ชาวบ้านมีภาษาที่หลากหลายเนื่องจากการอพยพมาจากถิ่นฐานได้แก่ ภาษาประจำถิ่น มีสำเนียงการพูดคล้ายชาวเพชรบุรีที่ต่างกันที่ทางเสียงที่ค่อนข้างนุ่มนวลกว่า ภาษาปากซ์ใต้ นิยมใช้ในเขตอำเภอทางตอนใต้ของอำเภอเมืองฯ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดในภาคใต้ และภาษาอื่นๆ เนื่องจากชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายต่าง ๆ เช่น ภาษาจีน

1.2.4 ด้านการนับถือศาสนาและความเชื่อ จากการศึกษาพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชนนิกายเถรวาททำให้สิ่งต่าง ๆ นั้นล้วนเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นกระทั่งสถาปัตยกรรมในศาสนสถานรวมถึงความเชื่อส่วนใหญ่เช่นความเชื่อเรื่องผีสามเทวดา ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และยังมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ไว้เคารพบูชา ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อต้นกร่าง

1.2.5 ด้านการแต่งกาย การแต่งกายของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีเป็นการแต่งกายทั่วไปแบบสมัยนิยมด้วยความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

1.2.6 ด้านอาหารท้องถิ่น อาหารท้องถิ่นหลักๆเนื่องจากเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ที่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำไหลผ่าน ข้าวปลาอาหารจึงอุดมสมบูรณ์เกือบตลอดปี รวมทั้งมีพืชผัก ผลไม้นานาชนิด เช่น ผักที่ชาวบ้านปลูกเอง น้ำพริก ข้าวหอมบัว เป็นต้น

1.2.7 ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี จากวัฒนธรรมของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีทั้งวิถีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ศาสนา ความเชื่อและส่วนอื่นๆ ซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้เกิดการแสดงออกในรูปของขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ยึดมั่นกันมาตั้งแต่ในอดีตอย่างเคร่งครัด เช่น ประเพณีตักบาตรเทโว ประเพณีหล่อและถวายเทียนพรรษา ประเพณีลอยกระทง ประเพณีไหว้เจ้าและแสดงजू ประเพณีไหว้เจ้าและแสดงजू เทศกาลถือศีลกินเจที่จะจัดพร้อมกับประเพณีทำบุญให้ทานแจกข้าวสารอาหารแห้ง เรียกว่า “เทศกาลโหวโต้ว” หรือ “ซีโกว” ทั้งกระจายเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณเร่ร่อน

สมาชิกทุกคนนั้นรับทราบและก็ยังยืนยันที่จะทำเพื่อชุมชนของตนเอง การจัดเก็บค่าที่ในการเช่าพื้นที่ของตลาดนั้น มีการเรียกเก็บโดยคณะกรรมการชมรม โดยถ้าขายอยู่ในร้านในบ้านของตนเองและจะไม่เสียค่าเช่าพื้นที่ ถ้าออกมาขายบนพื้นผิวจราจรเสียค่าเช่าพื้นที่ 50 บาททั้งชาวบ้านในชุมชน และผู้ค้าขายภายนอก ในส่วนค่าไฟ จะเก็บเข้าสวนกลางค่าไฟ ดวงละ 10 บาท ใช้หลายดวงก็เสียมากตามจำนวน หากร้านค้าต้องการที่จะใช้ไฟเพิ่มอีกผู้ขายสามารถติดต่อกับบ้านเรือนที่ตรงกับร้านค้าและทำการตกลงร่วมกันเองเช่นเดียวกันกับค่าน้ำ นอกจากนี้คณะกรรมการชมรมอนุรักษ์ตลาดเมืองเก่าปรางมุนียังได้วางแผนการจัดการด้านงบประมาณเพื่อใช้งบจากการเก็บค่าเช่าพื้นที่ ค่าน้ำ ค่าไฟนี้ เพื่อใช้สำหรับการทำนุบำรุงพื้นที่สวนกลาง เวที ป้ายต่างๆที่ทำให้ถนนคนเดินตลาดเก่ามีภูมิทัศน์ที่ดี ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามา

2.4 สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสาธารณูปโภคเส้นทางคมนาคมการเดินทางมายังถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปรางมุนีสามารถเดินทางได้โดยรถโดยสารส่วนตัว และรถโดยสารประจำทางเช่น มอเตอร์ไซค์รับจ้าง รถตู้ รถสองแถว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่คณะกรรมการชมรมอนุรักษ์พร้อมให้คำแนะนำในการเดินทางเข้ามาถึงถนนคนเดิน ที่จอดรถ ห้องน้ำและให้บริการนักท่องเที่ยวในการตอบคำถามถึงประวัติต่าง ๆ ของถนนคนเดินแห่งนี้ ในส่วนของที่จอดรถ ซึ่งปัจจุบันมีการสร้างทางรถไฟจึงต้องอาศัยพื้นที่ที่จอดรถของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการเมืองปรางมุนีและโรงเรียนบ้านเมืองเก่าและบางส่วนซึ่งเป็นของทางเอกชนซึ่งนักท่องเที่ยวต้องเสียเงินเอง ไฟตามทางเดินที่มีอยู่ตลอดทางเดินและห้องน้ำสาธารณะที่มีเพียงที่เดียวจึงได้มีการจัดให้ชาวบ้านที่มีบ้านเรือนในพื้นที่บริเวณถนนคนเดินเปิดบริการห้องน้ำโดยคิดค่าบริการได้ตามสะดวก มีถึงขยะตลอดทางเดิน มีการอำนวยความสะดวกด้านบริเวณพื้นที่ในการทำกิจกรรมต่างๆให้ผู้สนใจใช้เวลาว่างอย่างมีความสุข เช่น เวทีสำหรับการแสดงต่างๆแต่ละสัปดาห์ก็จะมีผู้สนใจหมุ่นเวียนเข้ามาใช้เวลาว่างอย่างมีความสุข เช่น การแสดงดนตรี การแสดงจินตลีลา

2.5 การจัดการทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรม

เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาทั้งผลดีและผลเสีย ชมรมอนุรักษ์ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปรางมุนีรวมถึงชาวบ้านในพื้นที่เองนั้นจึงได้ร่วมกันในการวางแผนการจัดการเพื่อการทำนุบำรุงและดูแลรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์นี้ให้คงอยู่โดยเริ่มจากการนำเงินที่รวบรวมจากการเก็บค่าเช่าที่ ค่าไฟจากเงินส่วนกลางมาใช้ในการซ่อมแซมข้าวของส่วนกลาง การจัดการขยะที่ผู้ค้าขายจะนำมาทิ้งยังที่ที่ชมรมอนุรักษ์จัดไว้และทางเทศบาลจะมาเก็บไปในเช้าวันถัดไป และการจัดการทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมที่ชุมชนแห่งนี้ยังคงให้ความสำคัญ เห็นคุณค่า และหวงแหนในสิ่งที่ชุมชนของตนนั้นมีอยู่ซึ่งส่งผลต่อด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือนส่วนใหญ่คงมีการสร้างใหม่ตามยุคสมัย ร้านค้าต่าง ๆ ที่เปิดโดยคนในชุมชนในพื้นที่ถนนคนเดินที่เปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมและสัมผัสกับสิ่งของเครื่องใช้ ของเล่นสมัยก่อน อีกทั้งอุปนิสัยที่แสดงออกถึงความเป็นมิตร มีน้ำใจของผู้ค้าขายและคนในชุมชน เสมือนอยู่กันแบบเป็นครอบครัว และในชมรมอนุรักษ์ตลาดเก่าเมืองปรางมุนีเองนั้นก็มีการเปิดโอกาสให้ทั้งเด็กและเยาวชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการต่างๆเพื่อให้ได้สัมผัสการทำงานที่แท้จริง เมื่อเด็กได้เห็นภาพได้ลงมือทำแล้วนั้น ผลลัพธ์ที่ตามมาก็คือการที่เด็กในชุมชนเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าในพื้นที่ที่มีอยู่ของตนเอง เกิดความรู้สึกหวงแหน การจัดการในการทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปรางมุนีแห่งนี้จะกลายเป็นสิ่งที่ทุกคนในชุมชน

ร่วมกันทำแสดงให้เห็นว่าชุมชนนั้นมีความภูมิใจกับความเป็นตัวตนของตนเองและต้องการที่จะเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจได้เข้ามาเยี่ยมชมอีกด้วย

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษา “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” สรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี

ประวัติความเป็นมาของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีนั้น ก่อนปี พ.ศ. 2500 ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นเมื่อมีการตัดถนนเพชรเกษมผ่าน อำเภอปราณบุรี และต่อมาในปี พ.ศ. 2520 มีนโยบายย้ายส่วนราชการในชุมชนเมืองเก่าปราณบุรีออกไปอยู่ริมถนนใหญ่ เมื่อส่วนราชการย้ายไปชาวบ้านส่วนใหญ่ที่ทำธุรกิจการค้าก็ย้ายไปอยู่ริมถนนใหญ่ตามส่งผลให้เมืองเก่าปราณบุรีกลายเป็นเมืองชบเซาอีกทั้งยังหมดความสำคัญลงนับเป็นเวลากว่า 30 ปี จึงทำให้อาจารย์วิลาศ แดงเกตุเห็นว่าจะปล่อยให้เมืองปราณบุรีถูกทิ้งร้างไม่ได้เขาจึงเป็นรวบรวมพวกผู้ที่มีแนวคิดตรงกันร่วมรื้อฟื้นเมืองเก่าปราณบุรีในรูปแบบ “ตลาดนัดถนนคนเดิน” ขึ้นมาโดยมีการเปิดกิจกรรม “ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี” ครั้งปฐมฤกษ์ขึ้นในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2553 และหลังจากนั้นก็จัดต่อเนื่องเรื่อยมาในทุก ๆ เย็นวันเสาร์

ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในรูปแบบถนนคนเดินตลาดเก่าที่ยังคงรักษาสภาพความเป็นตลาดเก่าไว้เป็นอย่างดี มีลักษณะของบ้านเรือนเป็นเรือนแถวไม้สองชั้น ประตูบานเฟี้ยม สองข้างทางประกอบด้วยร้านค้ามีทั้งสินค้ามือหนึ่ง มือสอง ร้านขายของโชว์ห่วยแบบดั้งเดิม ร้านข้าวของเครื่องใช้ และขนมโบราณเพื่อให้ผู้มาเยือนสัมผัสได้ถึงบรรยากาศและย้อนยุคกลับสู่ตลาดโบราณ ในรูปแบบความเป็นไทยตามวิถีชาวบ้านแบบดั้งเดิมชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีนและนับถือศาสนาพุทธ มีวัดเป็นศูนย์กลางสำคัญในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีศาลเจ้า โรงเจ สถานศักดิ์สิทธิ์ไว้เคารพบูชา สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ ลักษณะของสังคมและประเพณีของชาวบ้าน ด้านอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายที่ทำมาตั้งแต่อดีต อีกทั้งมีลักษณะเป็นแบบเรียบง่ายอยู่กันอย่างสงบ มีอุปนิสัยยิ้มแย้มแจ่มใส มีระบบความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองมาช้านานประกอบกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ยึดมั่นกันมาตั้งแต่ในอดีตอย่างเคร่งครัด

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี

การท่องเที่ยวเข้ามาเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีนั้นทำให้พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นถนนคนเดินสายวัฒนธรรมที่สองข้างทางเต็มไปด้วยสิ่งที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของพื้นที่แห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือน ร้านค้า บรรยากาศ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม และเมื่อมีการท่องเที่ยวสิ่งทีตามมาก็คือการจัดการซึ่งการจัดการของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีมีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบโดยเน้นการอนุรักษ์พัฒนาและกฎระเบียบต่างๆในการควบคุมจนนำมาสู่การจัดการเพื่อให้ถนนคนเดินตลาดเก่าให้เป็นไปตามรูปแบบการวางแผนที่ได้วางไว้อย่างเป็นระบบจากนั้นก็นำไปสู่ขั้นตอนการสั่งการโดยมีการ

เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการชมรมอนุรักษ์ซึ่งรวมถึงกำนันผู้ซึ่งเป็นประธานในการประชุมหมู่บ้าน ชาวสารหรือแผนในการอนุรักษ์พัฒนาจะถูกส่งการผ่านคนเหล่านี้ไปยังชาวบ้านในชุมชนคนอื่นๆทำให้การประสานงานจากทุกฝ่ายนั้นเป็นไปได้โดยง่าย นอกจากนี้ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรียังมีกฎระเบียบเป็นข้อตกลงที่พ่อค้าแม่ค้าทุกคนต้องรับทราบและปฏิบัติตามกฎเพื่อเป็นการควบคุมให้สอดคล้องกับแผนของตลาด รวมไปถึงการทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นความร่วมมือกันของคนในชุมชนพื้นที่ที่เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญจึงได้อนุรักษ์วัฒนธรรมเหล่านี้ไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี

จากการศึกษาเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี อำเภอบ้านไร่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่าบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีนั้นยังคงมีวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ยังคงปฏิบัติอยู่สืบทอดต่อกันมา ไม่ว่าจะเป็น **ด้านวิถีชีวิต** ยังคงมีการค้าขายในพื้นที่ซึ่งจากประวัติของบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีตามที่ได้ศึกษามานั้นในอดีตนั้นเป็นตลาดแบกะดินที่มีการแลกเปลี่ยนค้าขายเช่นเดียวกัน รวมถึงอุปนิสัยที่ยังคงมีระบบความสัมพันธ์กับแบบเครือญาติ โอบอ้อมอารี มีน้ำใจและมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย **ด้านที่อยู่อาศัย** ที่ยังคงมีลักษณะบ้านแบบห้องแถวไม้สองชั้น ประตูบานเพ็ชรมีบ้านบางหลังที่ทรุดโทรมและได้สร้างเป็นบ้านปูนสองชั้นแบบสมัยใหม่ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป **ด้านความเชื่อ** ยังคงมีการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือศาลซึ่งเป็นบรรพบุรุษในบริเวณพื้นที่ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีและยังมีความเชื่อที่ว่าที่ตลาดอยู่รอดจนถึงทุกวันนี้ก็เป็นเพราะบรรพบุรุษเหล่านี้ช่วยปกป้องรักษา **ด้านประเพณีและพิธีกรรม** การจัดประเพณียังคงเน้นให้ความสำคัญกับประเพณีที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมหรือเทศกาลที่เกี่ยวกับคนจีนเนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจึงทำให้ได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมของคนจีน ซึ่งไม่เพียงแต่คนไทยเชื้อสายจีนเท่านั้นที่เข้าร่วมปฏิบัติพิธีกรรมหรือเทศกาลเหล่านี้ คนไทยในพื้นที่ก็ยังได้รับอิทธิพลร่วมกันด้วยทำให้รูปแบบของงานพิธีกรรมหรือเทศกาลนั้นเป็นที่นิยมและได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านในทุกคนในพื้นที่

เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของบริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีนั้นทำให้พื้นที่แห่งนี้กลายเป็นถนนคนเดินสายวัฒนธรรมที่สองข้างทางเต็มไปด้วยสิ่งที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของพื้นที่แห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือน ร้านค้า บรรยากาศ สินค้า หรือแม้กระทั่งพ่อค้าแม่ค้า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม และเมื่อมีการท่องเที่ยวสิ่งๆที่ตามมาคือการจัดการซึ่งการจัดการของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการ Fayol (1841-1926) ได้กล่าวถึงการจัดการว่าเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน **การวางแผน (Planning)** ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีมีการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบที่เน้นการอนุรักษ์ พัฒนาและกฎระเบียบต่างๆในการควบคุม จนนำมาสู่ **การจัดการ (Organizing)** เพื่อให้ถนนคนเดินตลาดเก่าให้เป็นไปตามรูปแบบการวางแผนที่ได้วางไว้อย่างเป็นระบบ จากนั้นก็นำไปสู่ขั้นตอน **การสั่งการ (Commanding)** โดยมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการชมรมอนุรักษ์ ซึ่งรวมถึงกำนันผู้ซึ่งเป็นประธานในการประชุมหมู่บ้าน ชาวสารหรือแผนในการอนุรักษ์ พัฒนาจะถูกส่งการผ่านคนเหล่านี้ไปยังชาวบ้านในชุมชนคนอื่นๆ ทำให้ **การประสานงาน (Coordinating)** จากทุกฝ่ายนั้นเป็นไปได้โดยง่าย นอกจากนี้ถนนคนเดินตลาดเก่าเมือง

ปราณบุรียังมีกฎระเบียบเป็นข้อตกลงที่พ่อค้าแม่ค้าทุกคนต้องรับทราบและปฏิบัติตามกฎเพื่อเป็น **การควบคุม (Controlling)** ให้สอดคล้องกับแผนของตลาด

จะเห็นได้ว่าเมื่อยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงไป มีการท่องเที่ยว มีความทันสมัยเข้ามา แต่วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของบริเวณพื้นที่ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีแห่งนี้มีการเปลี่ยนแปลง บางอย่างไปตามยุคสมัยแต่เพียงบางส่วนเท่านั้นซึ่งถือน้อยมากเมื่อเทียบกับภาพรวมของความดั้งเดิม ของวัฒนธรรมที่ยังคงหลงเหลืออยู่ แสดงให้เห็นว่าถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีแห่งนี้ยังคงรักษา ความเป็นดั้งเดิมไว้ อีกทั้งมีการปรับใช้ทฤษฎีการจัดการให้สอดคล้องกับพื้นที่จนเกิดเป็นการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นความร่วมมือกันของคนในชุมชนพื้นที่ที่เห็นถึงคุณค่าและ ความสำคัญจึงได้อนุรักษ์วัฒนธรรมเหล่านี้ไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี แห่งนี้ให้สืบอยู่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา ถนนคนเดินตลาดเก่าเมือง ปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณถนนคนเดินตลาดเก่าเมือง ปราณบุรี

1. ควรส่งเสริมให้ความรู้เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวแก่คนในพื้นที่ทุกเพศทุกวัย และสนับสนุนการดำเนินงานหรือกิจกรรมของกลุ่มชุมชนที่จะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้คนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นให้มากขึ้น

2. ส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่น มรดกทางวัฒนธรรม ให้ชาวบ้านได้ ตระหนักเห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ตนมีและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทาง วัฒนธรรมของท้องถิ่น

3. สนับสนุนการดำเนินงานหรือกิจกรรมที่จะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่าง ต่อเนื่องและควรส่งเสริมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชนเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว และการจัดการที่ดี อาจมีการนำคนในพื้นที่ไปศึกษาดูงานจากที่อื่น เพื่อเกิดแรงบันดาลใจในการเกิด แนวคิดใหม่ๆเพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวของถนนคนเดินได้

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ควรให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของถนนคนเดินทั้งมีการดูแล บำรุง ตระหนักถึงให้มากกว่านี้เพื่อให้เด่นชัดในเรื่องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจาก การศึกษาพบว่า ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ยังคงมีสืบ ทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตจนมาถึงปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีการปฏิบัติต่อกันมาแต่ ความดั้งเดิมก็ได้สูญหายไปบ้าง ดังนั้นควรให้ความสนใจ ให้ความสำคัญ รักษา มรดกทางวัฒนธรรมของ ถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

2. ควรให้ความสำคัญและการสนับสนุนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของถนน คนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีอย่างจริงจังและเด่นชัด เช่น การจัดทำป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมและมีข้อมูลบ่งบอกความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ชัดเจนมากขึ้น การให้การสนับสนุนด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรีที่น่าสนใจให้มากขึ้น

3. ควรคำนึงถึงด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด ควรให้ความใส่ใจในด้านการอำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น การเพิ่มรถบริการรับส่งนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะ เป็นมอเตอร์ไซด์หรือรถตู้ รวมถึงการเพิ่มห้องน้ำสาธารณะ รวมถึงการให้บริการข้อมูลและข่าวสารทางการท่องเที่ยวสำหรับชุมชน

ข้อเสนอแนะในสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟู วัฒนธรรมของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของถนนคนเดินตลาดเก่าเมืองปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

References

- Jarumanee, Nikom. (2001). Tourism and tourism industry management. Bangkok: Odeon Store.
- Klinmuenwai, Kittisak. (2018). Guidelines for Support Cultural Tourism Destination at Tha Ma-O Community Mueng Distric Lampang Province. Accessed October 24. Available from <https://www.tcithaijo.org/index.php/liberalartsjournal/article/view/138963>
- MekSuth, Katika. (2019). Management theory of Henry Fayol. Accessed October 24. Available from <http://katika-mek.blogspot.com/2018/01/henry-fayol.html>
- Reuangsom, Dnai. (2011). Pranburi city on the path of change. Prachuap Khiri Khan: Pranburi City Conservation Team.
- Sriwattanasarn, Pitaya. (2010). The definition of tourism. Accessed October 19. Available from <http://tourismindustrydpu.blogspot.com/2010/06/blog-post.html>
- WiratNipawan, Wirat. (n.d.). The concept and definition of management. Accessed October 24. Available from <http://www.wiruch.com/articles20admin.htm>
- District Information Center. (n.d.). Pranburi General information. Accessed September 10. Available from <http://www2.amphoe.com/menu.php>
- atom. (2013). Cultural Tourism. Accessed October 19. Available from <http://tourism-dan1.blogspot.com/>
- Boripis, Thussaneeya. (2017). Management of local tourism: Retro- Retro Market.

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
15 ถ.กาญจนวนิชย์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทร. 0 7428 9555 www.libarts.psu.ac.th